

سُورَةُ الْعَلَقِ ﴿٩٦﴾ ALÂK SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bu sûre-i celile Mekke'de nâzil olmuştur. 19 âyettir. Alâk; insanın yaratıldığı kan pıhtısıdır. Bu sûreye oku mânâsına; "İkra" sûresi de denilir.

Bu sûrede okumanın, ilim öğrenmenin üstünlüğü, insanın yaratılışı, kelâmın özelliği, bunların insana Âllâh'ın ihsanı olduğu, insanın bunları düşünmesi, Rabbine itâat etmesi gerektiği, aksi hâlde azaba dûçar olacağı anlatılır. İslâm'ın "oku" emri bu sûrede gelmiştir.

1- اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem kırk yaşına yaklaştığı zaman, gördüğü rüyalar aynen tezahür ediyordu. Bu rüyaların tezahüründen sonra tenhaliği sevmeye başladı. İnsanlardan uzak olmak, ibadetle meşgul olmak bunları arzu ederdi. Mekke-i Mükerrreme'ye yakın olan Nur dağına gider, haftalarca orada kalır ve gelirdi. Bu hâl devam edince, zaman geldi ve Cibril-i Emin zuhur ediyor. Cibril-i Emin zuhur ettiği zaman, alır yanına diyor ki "İkra'- Oku" diyor. Server-i Âlem Sallâllâhû Aleyhivesellem, O'na cevaben; "**Mê ene bikari-in**" okumuş değilim, diyor.

Eğer bir insan, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem "Ümmi idi, ne okumayı ne de yazmayı bilirdi" dese, bu söz küfre kadar gider. Çünkü yazı bilmemek, okumamak eksikliklerdir. Eksikliği Rasûl-û Ekrem'e isnad etmek, küfre götürür. Fakat mucize olarak, Emr-i İlâhî'nin vahyi olduğu bilinsin diye, kimsenin yanında okumuş değildi. **Mê ene bikâri-in** yâni ben kimsenin yanında okumuş, ders almış değilim.

İkra; oku üç def'a tekrar ediyor. Üçüncü def'a Cibril'i emin diyor ki; **إِقْرَأْ** Oku بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي **خَلَقَ** bütün mahlûkatı halketmiş.

2- **خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ**

O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Kur'ân-ı Kerim'de ilk nâzil olan âyetlerin, bu sûre-i celilenin ilk beş âyeti olduğu mervidir. Fahr-i Âleme Sallâllâhû Aleyhivesellem'e kırk yaşında nübûvvet geldi, Nebi oldu. Kırk üç yaşında iken risâlet geldi, Rasûl oldu.

3- **إِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ**

Oku, Rabbin sonsuz kerem sahibidir. Senin Rabbin, Kerim'dir. Sana yardımcı olur. Bu mühim vazifeyi O'nun yardımıyla yaparsın. Birinci ikra kendi şahsına ait, ikinci ikra ümmete aittir. İkra; Oku Ey Habibim, üzülme. Ben, bu tebliğ vazifesini yapamam deme. Senin Rabbin ekremdir (en cömerttir.)

4- **الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ**

Öyle Âllâh ki o kalem ile yazıyı öğretendir. O vasıta ile ilim belleten de O'dur.

Âllâh CelleCelâlûhû kalemi halkettikten sonra, Levh-i Mahfuz'u

halketti. Âllâh-û Teâlâ kaleme dedi ki; "Üktüp; Yaz bunu Lâ ilâhe illellâh MuhammedûrRasûlûllâh" İlk evvel kalemin yazdığı Kelime-i Tevhid'tir.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ 5-

Cenâb-ı Hak, insana bilmediği şeyleri öğretti. İnsan da olmayan kuvvetleri, yetenekleri, kabiliyetleri yaratarak ve deliller getirerek ve âyetleri indirerek vehbi (Âllâh vergisi) olarak da öğretti. İşte öyle sonsuz kerem sahibi olan Rabbin, seni hiç okumamışken, yalnız cömertliğinden, sana Ledûn'ni (Âllâh tarafından ihsan edilen) bir ilim vererek, böyle bir emir ile seni kaleme muhtaç etmeden okutur. Bilmediğini bildirir ve bildirdi.

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغَىٰ 6-

كَلَّا Hayır, sûrenin bundan sonraki kısmının epeyce zaman sonra indiği anlaşılıyor. Ve inmesine de nüzul; Ebu Cehil olduğu rivâyet ediliyor. "Eğer Muhammed'i Kâbê'de namaz kılarken görürsem, boynunu çiğnerim" demişti. Bu sebeple "kellâ" ile sakındırmak. Her şeyden önce ona ait olmak üzere, öyle azgın kâfir insana hitaptır. كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغَىٰ Çünkü insanoğlu muhakkak azıyor. Azar haddini aşar, hakka karşı gelir. Halka zarar verir.

أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَىٰ 7-

Kendini zengin görünce haddini aşar, tuğyan eder. Kendini artık ihtiyacı yokmuş, maksada ermiş sanır. Zenginlik mertebesine gelmiş görmek, o görüş ve inançta bulunmak sebebiyle azar. Onun için hiçbir zaman kendini zengin görme de Rabbinin ismiyle oku! Emirlerini yerine getir.

8- **إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ**

Haberin olsun ki sonunda dönüş elbette Rab'binedir. Yâni dönüş O'nadır. Ondan kurtuluş yoktur. Onun için hangi basamakta olursa olsun kendini zengin görmemeli, azgınlıktan sakınmalıdır.

Bununla beraber esas maksad, kendini zengin gören ve azgınlık edenleri uyarmaktır.

9- **أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ**

10- **عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ**

Üç tane êraeyte. Ey Habibim ne acâip! Namaz kıldığı zaman bir kulu, (peygamberi) namazdan men edeni gördün mü? Âyet-i kerime Ebu Cehil hakkında nâzil olmuştur. Ebu Cehil, Rasûlûllah namaz kılarken görürse muhakkak boynunu çiğneyip yüzünü sürteceğine dâir Lat ve Uzza'ya yemin etmiş. Sonra da Rasûlûllah namaz kılarken dediğini yapmak için varmış fakat birdenbire arkasına dönmüş elleriyle korunarak çekilmiş. "Ne oldu sana?" denildiğinde. "Onunla benim aramda ateşten bir hendek, bir korku ve birtakım kanatlar var" demiş.

Rasûlûllah Sallâllâhû Aleyhivesellem de "Bana yaklaşıyadı, melekler onu parça parça ederlerdi" buyurmuş.

11- **أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ**

12- **أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ**

Keşke o engelleyici, doğru yolda olsaydı yahut iyiliği ve kötülükten sakınmayı emretseydi.

Düşünsene! Ey namaz kılan bir kulu alıkoyan azgın insan! Eğer o kul hidâyet, doğruluk, hak üzere gitse yahut onunla beraber daha yükseklerle. Diğerlerine de takvâ ile Âllâh'tan korkup fenâlıktan sakınmakla emretse ne olur. Fenâ mı olur? Sen onu, Âllâh'ın iyi kötü her şeyi gördüğünü bilmez de senin yasağını dinler mi sanıyorsun?

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى -13

أَرَأَيْتَ Gördün mü? Bunda da iki yorum ihtimali vardır ve peyö gambere hitap olduğuna göre şöyle demek olur. Baksana yahut gördün Ey Muhammed! Sen doğru olduğun, hakkı söylediğin hâlde, إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى o namazdan alıkoyan azgın yalanlıyor, inanmıyor. وَتَوَلَّى (Öyle yalanlamakla imânsızlıkla) haktan yüz çeviriyor, tersine gidiyorsa eğer. İyi mi olur? Namazdan alıkoyan azgın! Eğer o kul, senin yasaklamayı dinleyip hakkı yalanlarsa, namaz kılmayıp tersine hareket ederse iyi mi olur?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى -14

Âllâh-û Teâlâ, her şeyi mutlaka gördüğünü bilmez mi? Sonra kendisine varılacak olan Âllâh, mutlaka doğruyu da eğriyi de iyiyi de kötüyü de hepsini görür ve herkesin ameline göre cezâsını verir.

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ -15

كَلَّا Yâni gerçek, onun zannettiği gibi değil. لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ Yâni ulûhiyet şanıma yemin olsun, Celâlim Hakkı için eğer o azgın azgınlığından vazgeçmezse لَنَسْفَعًا sürükleriz onu alından. بِالنَّاصِيَةِ O günâhkar ve yalancının perçeminden tutup cehenneme sürükleriz. Nasiye; Alındaki saç, perçem demektir.

16- نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ

Şayet yapmakta olduğu kötü davranışlarından vazgeçmezse, derhal alınından (perçeminden) yakalar cehenneme atarız. Çünkü o yalancı, günâhkâr bir alın.

17- فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ

O hemen gidip meclisini, (kendi taraftarlarını) kavim ve kabilesini çağırсын.

18- سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ

Biz de ona karşı, cehennem zebânilerini çağıracağız. (Zebani; Cehennemde vâzifeli olan meleklerdir.)

19- كَلَّا لَا تُطِئُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ

كَلَّا لَا تُطِئُهُ Ey Habibim Ekmelerrasul Sallâllâhû Aleyhivesellem. Sen onların sözünü dinleme, ona itâat etme, uyma. وَاسْجُدْ Âllâh'a secde et. Rabbinin emrine boyun eğmekle oku ve secdeye devam et ve yalnızca O'na yaklaş.

Bir hadis-i şerifte; "Kulun, Rabbine en yakın olduğu an, secde hâlidir" denilmiştir. Namazın en şerefli iki ruknü vardır. Onlardan biri secdedir. Çünkü kulun, Rabbine en yakın olduğu andır. İkincisi kıyamdır. Zirâ onda, Kur'ân okunur.